

Een lokaal minderheidscollege

Prof.dr. Arno F.A. Korsten (6 sept. 2021)

De raadsverkiezingen van 2022 kunnen een verdere versnippering van de raad opleveren: meer fracties, een gemiddeld kleinere fractiegrootte, het ontbreken van grotere partijen die een coalitie dragen. Dat kan de coalitievorming bemoeilijken omdat er in geval van een versnipperde raad meer fracties nodig zijn voor een meerderheidsbasis van het college in de raad. Wat mogen we verwachten?

De coalitievorming is in de Nederlandse politieke cultuur van oudsher gericht op de totstandkoming van een *afspiegelingscollege*. Na 1970 heeft dit streven plaats gemaakt voor een *meerderheidscollege* met een programma: '*programcollege*'. Beide types colleges konden rekenen op draagvlak in de raad en meestal ook wel in de samenleving. Niet onbelangrijk als een college zoekt naar mogelijkheden om een azc te realiseren of klimaatpolitiek vorm te geven. Zou het zin hebben om het met een minderheidscoalitie te proberen? Daarvan wordt verwacht dat het een injectie geeft aan dualistische verhoudingen tussen raad en *minderheidscollege*. Het college moet zich dan meer inspannen om meerderheden te verwerven, de debatten worden levendiger, de raad kan tegenspel bieden en wethouders worden gedwongen meer naar argumenten te luisteren vanuit zowel de coalitie als niet-coalitiepartijen. Dat zijn de argumenten.

Dergelijke colleges zullen ongetwijfeld links en rechts wel gaan voorkomen. Nederland kent immers 352 gemeenten. Maar de geschetste voordelen komen uit de sprookjeswereld. Ik heb forse reserves bij een minderheidscollege. Kijk maar eens naar de volgende argumenten.

1. Minderheidscolleges waren historisch gezien al nooit de norm of favoriet. Dat zegt genoeg.
2. De meeste wethouders zijn er niet geschikt voor. Ze worden niet geselecteerd op *wheelen & dealen* met de raad. De selectie is toch een 'lala-proces'.
3. Menig plan van het college wordt als het dealen niet werkt, in de raad gebracht met onzekerheid over de uitkomst. Van die onzekerheid houden wethouders niet.
4. Lokale politiek is amateurpolitiek - men doet het naast een hoofd baan - en veel raadsleden zijn nu al sterk belast. Ze hebben niet de tijd en het vermogen om allerlei collegevoornemens te gaan kaderen, beoordelen, becommentariëren en vooraf al te gaan amenderen.
5. Heel veel wethouders willen zelf geen minderheidscollege. Het risico op weggestuurd worden achten ze te groot. Lokaal bestuur wordt te kwetsbaar. Wil je je dan gaan kandideren?
6. Burgers vragen evenmin om een minderheidscollege. Er is nog nooit een actiegroep geweest die hiervoor pleitte. Er moet gewoon goed bestuurd worden volgens de beginselen uit de '*Code voor goed openbaar bestuur*'. Denk aan integriteit, openbaarheid, ontvankelijkheid voor signalen uit de samenleving, doelgerichtheid, effectiviteit.
7. Lokaal bestuur is voor twee derde van de begroting uitvoering van rijksbeleid. Zorg als politicus dat die uitvoering goed gebeurt in plaats van je druk maken of partijtje a en b een college vormt of a, c en d. De problemen zijn lastig genoeg. Op profileringspogingen via een minderheidscollege dat tal van fracties uitsluit, zit de grote meerderheid van de burgers niet te wachten.

Dus, berg het minderheidscollege als idee netjes op in een kast, maar hou het wel als reserveoptie. Je weet maar nooit!

De auteur

Prof.dr. A. (Arno) F.A. Korsten is emeritus hoogleraar bestuurskunde aan de Open Universiteit en de Universiteit Maastricht. Was drie keer lokaal informateur. Was lid van de raad voor het openbaar bestuur, een adviesorgaan voor regering en parlement. Was onder meer lid van de visitatiecommissie die zich richtte op de toekomst van de Groningse gemeenten. Schreef een boek over *Sterke colleges* (Elsevier). Te vinden op de website: www.arnokorsten.nl
Laatste boek: *Tien jaar in het torentje – premier Mark Rutte* (Boom Uitgevers).